

לזכרו...

מאיר הלוי שנוולד הי"ד
צפת, כ"ט כסלו תשל"ה - כפר דרום, ט' ניסן תשנ"ה

"תני,

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אין עושין נפשות לצדיקים,

דבריהן הן זכרון"

(ירושלמי, שקלים)

לדמותו של בחור ישיבה

מאיר שנוולד הי"ד

בפרשת 'תולדות' מופיעה דיאלקטיקה יסודית בין עשו ליעקב. בין עשו איש הציד, איש החומר, לבין יעקב האיש התם, יושב האהלים, איש הרוח. הניגוד שבין עשו ליעקב מלווה את עם ישראל (צאצאי יעקב) וצאצאי עשו מאז היותם תאומים בבטנה של רבקה, מאז ההתרוצצות זה כנגד זה, ועד ימים אלו. כדבריו של הרד"ק על פסוק כד בד"ה "ורב יעבוד צעיר" - "...והיה זה **שלא התבאר** הענין בנבואה הזו, שפעמים יעבוד הרב (עשו) את הצעיר (יעקב) כמו שהיה בימי דוד. ופעמים יעבוד הצעיר את הרב כמו שהוא היום...". אין אני בא לדון כאן בדיאלקטיקה בין יעקב לעשו ועל מצבו של יעקב לאחר הברכה שבה קיבל חלקים חומריים "מטל השמיים ומשמני הארץ"¹, חלקים שהיו אמורים להיות מחלקיו של עשו. בא אני לדון כאן בקניינים הרוחניים שקנה יעקב בהיותו ה"בחור ישיבה" הראשון ואת המשמעויות שיש לנו ללמוד מכך כ"בחורי ישיבה", וכמייצגי הישיבה בצבא או בחיים.

החילוק בין יעקב לעשו והדגשת הניגוד בין יעקב לעשו מופיעה בפרק כה בפס' כז: **"ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידוע ציד ויעקב איש תם יושב אהלים"**.

מתוך עיון בפרשנים וחיבור ביניהם עולה דמותו הרוחנית של יעקב ומתוך כך - דמותו האידיאלית של "בחור הישיבה". נעיין במספר פרשנים על הפסוק לדליל:

- רס"ג מסביר: "איש תם - איש מחשבה, ידען".
- רש"י מסביר: "תם - אינו בקי בכל אלה (אומנות הציד של עשו והרמאות של עשו - מ.ש.), כליבו כן פיו, מי שאינו חריף לרמות קרוי תם". "יושב אהלים - אהלו של שם ואהלו של עבר".
- רד"ק מבאר: "...ואמר אהלים, (בלשון) רבים כי היה לומד עם כל חכם שהיה מוצא עם זה ועם זה, כי כל חפצו היה בזה והיה תם מבלי שום מרמה ועול".
- רשב"ם, 'חזקוני' וראב"ע הולכים בכיוון משותף אחר ומפתיע (ואני מצטט מלשון הרשב"ם): "יושב אהלים - רועה צאן אביו כמו שפירשתי אצל 'יושב אהל ומקנה'".
- לדעתי יש להוסיף עוד חוליה אחת אשר תשלים לנו את דמותו של יעקב. בפסוקים כט - ל מתארת התורה את חזרתו של עשו מהשדה כשהוא רעב ועייף ואז בהיותו במצב לחץ - נבחן, והתגלתה מהותו (וכנגדו עומדת דמותו ההופכית של יעקב). "ויאמר עשו הלעיטני מן

1. כפי שמתואר בהרחבה במאמרו של הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל "מטל השמיים ומשמני הארץ" - 'חמש דרשות' עמ' 107.

האדום האדום הזה". מסביר הרד"ק בפס' כט: "...והיה הסיפור הזה להודיע מעלת יעקב ופחיתות עשו וקלות דעתו כי היה גרגרן, מעלת יעקב שלא היה אוהב תענוג העולם, שבישל לעצמו עדשים, שאין תבשיל פחות ממנו... ומרוב גרגרנותו (עשו) לא שמר עד שיבשל הוא מצדו ויאכל, ותאב אל התבשיל העדשים שנמצא מתוקן...".

לאור כל הפירושים שהבאתי, נראה לי שניתן לצייר דמותו של "בחור ישיבה" אליה יש לשאוף ואותה ניתן להקרין. בראש ובראשונה יש לקבוע לימוד אצל רב מובהק (כמו יעקב אצל שם ועבר ולכל אחד ואחד מאתנו שיעזור לו בעיצובו ובבניינו הרוחני), אך למרות שאדם קובע את לימודו אצל רב מובהק, יש צורך בפתיחות ורצון לקבל מכל אחד ואחד, מכל רב ומכל אדם שואף שלמות ותיקון ולא לפסול על הסף דעה ומחשבה קצת אחרת. מתוך הישרות היסודית והנרכשת, וצבירת הידע מרבך המובהק ומבני האדם שנפגשת עמם לפתח מחשבה עצמית וערכים. להסתפק במועט ולא לפתוח "עיניים גדולות". לנהוג באורך רוח ובסבלנות והדבר החשוב ביותר - למרות כל עבודתך העצמית, לא להיות מנותק מן העולם הזה. אמנם, אין להפוך את עולמך הרוחני לחומרי. אין להיות בבחינת "עובד אדמה", לכבול את עצמך לחומר ולמקום מסוים, אלא עליך להיות בבחינת "רועה צאן", שבכל מקום ובכל זמן תורתך איתך. גם בחוס וגם בקור, גם ביום וגם בלילה, גם באוטובוס וגם בבוץ באוהל הסיירים. גם בהיותך עוסק בחומר אתה חייב להיות מחובר לרוח.

אני חושב שבחיבור פירושים אלה עולה דמותו של יעקב, ואם נקביל אותה ליעקב של ימינו - "בחורי הישיבות", נבנה ונייצג את עצמנו טוב יותר בכל מקום, בכל עת ובכל שעה.

